

**Pojęcia w prawie.
Perspektywa
analitycznego
pragmatyzmu
i inferencjalizmu**

Przejdź do produktu na ksiegarnia.beck.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Wykaz literatury	XVII
Wprowadzenie	XLV

Część I. Problemy z pojęciami

Rozdział I. Pojęcia	3
§ 1. Wstęp	3
§ 2. Kto posługuje się pojęciami: asymilacja czy zróżnicowanie pojęciowości?	4
I. Asymilacjoniści: aktywność pojęciowa sprowadza się do niepojęciowej	4
II. Teorie różnicujące: co oddziela użytkowników pojęć od nieużytkowników	7
§ 3. Pojęciowy „platonizm” czy pojęciowy pragmatyzm?	9
I. Uwagi wstępne	9
II. „Platonizm” pojęciowy	10
1. Uwagi wstępne	10
2. Strategia platonizmu pojęciowego: od semantyki do pragmatyki	11
A. Uwagi wstępne	11
B. Semantyki warunków prawdziwości	13
C. Natywizm	14
D. Empiryzm	16
3. Pojęcia jako reguły (1): regulizm	17
III. Pragmatyzm pojęciowy	21
1. Uwagi wstępne	21
2. Pojęcia jako reguły (2): regularyzm i dyspozycjonizm	22
3. Pozytywny program pragmatyzmu pojęciowego	23
§ 4. Czy posługiwanie się pojęciami ma miejsce w umyśle czy w języku?	28
I. Uwagi wstępne	28
II. Mentalizm pojęciowy	28
II. Pojęciowy pragmatyzm językowy	31

§ 5. Czy posługiwanie się pojęciami służy do reprezentowania czy do wyrażania?	32
I. Uwagi wstępne	32
II. Reprezentacja jako <i>genus</i> posługiwania się pojęciami	32
III. Ekspresja jako <i>genus</i> posługiwania się pojęciami	35
§ 6. Czy posługiwanie się pojęciami charakteryzuje się intencjonalnością czy artykulacją inferencyjną?	38
I. Uwagi wstępne	38
II. Intencjonalizm	41
1. Uwagi wstępne	41
2. Pojęcia jako przedmioty abstrakcyjne	43
3. Pojęcia jako sensy Fregowskie	44
III. Inferencjalizm	46
1. Uwagi wstępne	46
2. Inferencjalizm w ujęciu <i>Brandoma</i>	47
3. Inferencjalizm a problem zastępowalności wyrażań koreferencyjnych	54
Rozdział II. Problemy z pojęciami w prawie	57
§ 1. Wstęp	57
§ 2. Pojęcie „pojęcia” w teorii prawa	60
I. Pojęcia w prawie a znaczenie językowe	60
II. Pojęcia w prawie a języki prawne i prawnicze	64
III. Pojęcia w prawie a analiza pojęciowa	68
IV. Pojęcia w prawie a definiowanie pojęć prawnych i prawniczych	72
V. Nieokreśloność pojęć prawnych lub prawniczych	78
§ 3. Pojęcie „pojęcia” w szczegółowych naukach prawnych – wybrane problemy	83
I. Uwagi wstępne	83
II. Pojęcia „prawne” a pojęcia „faktyczne”	83
III. Pojęcia „prawne” a pojęcia „prawnicze”	85
IV. Pojęcia prawne a znaczenie językowe terminów prawnych	89
§ 4. Wspólne intuicje teorii i dogmatyki prawa na temat pojęć	92
Rozdział III. Pojęcia w inferencjalizmie Roberta B. Brandoma i analiza pragmatyczna	97
§ 1. Wstęp	97
§ 2. Inferencjalizm pojęciowy: rys historyczny	99
I. Miejsce inferencjalizmu wśród głównych programów filozoficznych	99

II. Tendencje inferencjalistyczne w klasycznej filozofii analitycznej	102
III. Tendencje inferencjalistyczne w logice	103
§ 3. Inferencjalizm pojęciowy a pragmatyzm i pragmatyka	104
I. Uwagi wstępne	104
II. Inferencjalizm pojęciowy a pragmatystyczne rozumienie praktyki	105
1. Uwagi wstępne	105
2. Pojęcia a praktyczne konsekwencje ich użycia	105
3. Pojęcia jako narzędzia w praktyce doświadczenia	107
4. Praktyka posługiwania się inferencjami jako centralny składnik procesu poznawczego	109
III. Inferencjalizm pojęciowy a pragmatyka	110
1. Pragmatyka a semantyka w ujęciu pragmatystycznym <i>Brandoma</i>	110
2. Asercja jako podstawowa czynność mowy w pragmatyce inferencjalistycznej	112
§ 4. Inferencjalizm pojęciowy a racjonalność	116
I. Uwagi wstępne	116
II. Inferencjalizm a założenia antropologii filozoficznej	116
1. Uwagi wstępne	116
2. Inferencjalizm a rozumność	117
3. Inferencjalizm a ekspresywna funkcja rozumności	117
A. Uwagi wstępne	117
B. Ekspresywizm logiczny a uprzywilejowanie wnioskowań materialnych względem formalnych	118
C. Analiza pragmatycznie zapośredniczonych relacji semantycznych. Pragmatyzm analityczny a ekspresywna rola słownictw logicznego, modalnego, normatywnego i intencjonalnego	124
III. Inferencjalizm jako racjonalistyczna koncepcja pojęć	131
1. Uwagi wstępne	131
2. Miejsce pojęć w koncepcji racjonalności interpretacyjnej ..	131
3. Społeczny i diachroniczny wymiar racjonalności interpretacyjnej	133
§ 5. Inferencjalizm pojęciowy a normatywność	135
I. Uwagi wstępne	135
II. Charakterystyka normatywnego używania pojęć w słownictwie normatywnym	136
1. Uwagi wstępne	136
2. Statusy deontyczne i relacje między nimi	138

III. Normatywność inferencyjnego używania pojęć	143
1. Uwagi wstępne	143
2. Odrzucenie regulizmu i regularyzmu	143
3. Postawa normatywna	144
4. Obiektywność postawy normatywnej	150
IV. Normatywność używania pojęć a wolność	155
1. Uwagi wstępne	155
2. Postawa normatywna poza dylematem: indywidualizm– kolektywizm	156
3. Język i wspólnota jako podmiot intencjonalności pierwszego rzędu	159
§ 6. Inferencjalizm pojęciowy a semantyka	163
I. Uwagi wstępne	163
II. Pojęcia a znaczenie językowe w inferencjalizmie	164
1. Uwagi wstępne	164
2. Tradycyjne a inferencjalistyczne rozumienie związków między pojęciami a znaczeniem na przykładzie koncepcji <i>K. Ajdukiewicza</i>	166
3. Holizm znaczeniowy w inferencjalizmie pojęciowym	170
4. Pojęcia a znaczenie językowe: integracja i rozróżnienie	172
III. Problem odniesienia w teoriach semantycznych	177
IV. Inferencjalizm pojęciowy a kryteria wartościowania zdań	180
1. Uwagi wstępne	180
2. Brandomowska charakterystyka stwierdzalności zdań	182
3. Brandomskie ujęcie prawdy i prawdziwości	188
§ 7. Inferencjalizm pojęciowy a dwa rodzaje pojęć: „przedmioty” i „narzędzia”	192

Część II. Punkt zwrotny w refleksji nad pojęciami w prawie

Rozdział IV. Pojęcia-przedmioty i pojęcia-narzędzia w kształtowaniu się zachodniej tradycji prawnej	199
§ 1. Wstęp	199
§ 2. Ukształtowanie się głównych cech nauki prawa jako warunek pojawienia się rozwiniętej koncepcji pojęć w prawie	203
§ 3. Ogólna charakterystyka zachodniej tradycji prawnej	207
I. Uwagi wstępne	207
II. Historyczne tło ukształtowania się w XII i XIII w. zasadniczych elementów zachodniej tradycji prawnej	209
III. Powstanie zachodniej nauki prawa jako czynnik decydujący o kształcie zachodniej tradycji prawnej	212

IV. Ukształtowanie się w XII i XIII w. metod uprawiania nauki prawa	215
1. Uwagi wstępne	215
2. Doktrynalność	217
3. Legalizm	218
4. Jednoznaczność	219
5. Rozstrzygalność	220
§ 4. Dwa poziomy działań poznawczych w XII-wiecznej nauce prawa ...	221
I. Uwagi wstępne	221
II. Poziom przedmiotowy (analizy) w XII- i XIII-wiecznej nauce prawa	223
1. Uwagi wstępne	223
2. Notabilia	223
3. <i>Distinctiones</i>	228
III. Poziom samoświadomości badawczej (syntezy, konstrukcji) w XII-wiecznej nauce prawa	232
1. Uwagi wstępne	232
2. <i>Brocardica</i>	232
A. Uwagi wstępne	232
B. Przykład 1: Pojęcie „pełnomocnictwa”	239
C. Przykład 2: Pojęcie „umowy”	244
D. Przykład 3: Pojęcie „pożyczki” (<i>nexum</i>)	251
3. <i>Quaestiones</i>	256
IV. Charakterystyka relacji między poziomami przedmiotowym i samoświadomościowym w XII- i XIII-wiecznej nauce prawa	261
1. Uwagi wstępne	261
2. Analogia z konstruowaniem rachunku logicznego, logika i metalogika	262
3. Metapragmatyczna analiza relacji między wykorzystywanymi w technikach glosatorskich słownictwami odpowiadającymi pojęciom-przedmiotom i pojęciom-narzędziom	268
4. Implicytność a eksplicytność w praktykach dyskursywnych	280

Część III. W stronę koncepcji pojęć w prawie

Rozdział V. Trzy odsłony rozróżnienia na pojęcia-przedmioty i pojęcia- narzędzia w prawie	289
§ 1. Wstęp	289
§ 2. Metajurysprudencyjne tło refleksji o pojęciach w prawie	295

§ 3. Pojęcia w prawie z perspektywy metaontologicznej	298
I. Propozycjonalizm prawny	298
II. Dwie alternatywy dla propozycjonalizmu prawnego: pojęcia analityczne i fakty pojęciowe	300
III. Fakty prawne a umiejętności dyskursywne	304
IV. Pojęcia w twierdzeniach prawnych	312
1. Twierdzenia prawne jako informacje o sposobie konstytuowania treści prawnej	312
2. Własności ukonstytuowanych obiektów prawnych a rodzaje pojęć w prawie	318
A. Uwagi wstępne	318
B. Przykład zastosowania metaontologicznego rozróżnienia pojęć-przedmiotów i pojęć-narzędzi	323
§ 4. Pojęcia w prawie z perspektywy metanormatywnej	327
I. Rola racji w refleksji nad praktyczną normatywnością	327
II. Konstytutywizm a praktyczna normatywność prawna	330
III. Pojęcia statusowe jako pojęcia-przedmioty	334
1. Pojęcia statusowe a kategoria agenta jako podmiotu normatywnych racji prawnych	334
2. Pojęcia statusowe w rozumowaniach praktycznych	336
3. Pojęcia statusowe a typy dostępnych racji normatywnych	343
4. Umiejętności inferencyjne użytkownika pojęć statusowych. Koncepcja <i>J.C. Hagego</i>	345
5. Umiejętności askrypcyjne użytkownika pojęć statusowych. Koncepcja <i>H.L.A. Harta</i>	347
6. Inferencyjność i askryptywność pojęć statusowych	350
IV. Normatywność prawna jako własność modalna obiektów prawnych a statusowe pojęcia-narzędzia	352
V. Pojęcia statusowe jako pojęcia-narzędzia	357
§ 5. Pojęcia w prawie a norma prawna: treść pojęciowa z perspektywy inferencjalistycznej	361
I. Uwagi wstępne	361
II. Zakres normowania i zakres zastosowania – intuicja o uwikłaniu treści pojęć w prawie w związek procesów tworzenia i stosowania prawa	368
III. Hipoteza i dyspozycja – intuicja inferencjalistyczna	377
1. Uwagi wstępne	377
2. Związek między pojęciami prawnymi a normą w koncepcji <i>G. Sartora</i>	379
3. Problem wadliwych pojęć prawnych w koncepcji <i>G. Sartora</i>	382

4. Inferencyjność pojęć w prawie w modelu punktacji deontycznej. Koncepcja <i>D. Canalego</i> i <i>G. Tuzeta</i>	386
5. Inferencyjność pojęć w prawie a norma prawna	397
A. Uwagi wstępne	397
B. Niewystarczalność inferencji w ramach normy prawnej do inferencjalistycznej charakterystyki pojęć w prawie	397
C. Inferencyjność pojęć w prawie a funkcje normy prawnej w prawnej praktyce dyskursywnej	401
IV. Adresat, okoliczności, operator normatywny, zachowanie adresata – intuicja kategoryzacji i określoności pojęciowej	438
1. Uwagi wstępne	438
2. Pojęcia-narzędzia w prawie jako kategorie pragmatyczne .	440
A. Kategoryzująca funkcja pojęć	440
B. Kategorie pragmatyczne	444
C. Holizm pojęć w prawnych praktykach dyskursywnych i pojęcia-przedmioty w prawie	451
D. Funkcjonalne rozróżnianie pojęć-narzędzi i pojęć-przedmiotów w prawie	453
3. Określoność pojęć w prawie w modelu wzajemnego uznania	455
A. Model wzajemnego uznania	455
B. Dookreślanie pojęć prawnych w praktyce stosowania prawa a model wzajemnego uznania	457
C. Model wzajemnego uznania a zdeterminowanie	462
4. Sporność pojęć w prawie	467
Zakończenie	473
§ 1. Wstęp	473
§ 2. Pojęcia w prawie: praktyki i umiejętności	474
I. Umiejętności metaontologiczne	474
II. Umiejętności metanormatywne	475
III. Umiejętności związane z ustalaniem treści pojęć w prawie	477
1. Uwagi wstępne	477
2. Umiejętności inferencyjne	478
3. Umiejętności prowadzenia gry z punktacją deontyczną	479
4. Umiejętności pragmatycznego kategoryzowania	480
§ 3. Pojęcia w prawie: implicytne i eksplicytne	481
§ 4. Pojęcia w prawie: tożsamość prawnika	494
Addendum: Tezy i uwagi o pojęciach w prawie	501
Indeks rzeczowy	507

Przejdź do księgarni →

ksiegarnia.beck.pl